

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa J.W., A.C. i K.M.

przeciwko P. sp. z o.o. w K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 listopada 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódek A.C. i K.M.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 9 lipca 2020 r., sygn. akt I ACa (...)

1) odrzuca skargę kasacyjną K.M. w części, w jakiej dotyczy ona roszczenia o zasądzenie kwoty 4.300 (cztery tysiące trzysta) zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 4 kwietnia 2014 r.,

2) odmawia przyjęcia skarg kasacyjnych powódek do rozpoznania, przy czym skargi kasacyjnej K.M. w części, w jakiej dotyczy ona roszczenia o zadośćuczynienie;

3) odstępuje od obciążenia skarżących kosztami postępowania na rzecz pozwanego.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna

jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), a obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Powódki wniosły o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które przedstawiły w formie pytań: „1) czy brak uprzedniego poinformowania pacjenta o możliwych następstwach zaprzestania leczenia w szpitalu wyłącza skuteczność woli pacjenta o żądaniu wypisania ze szpitala, o którym mowa w przepisie art. 22 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (obowiązującej w dacie zdarzenia, tekst jedn. Dz. U. z 2007 r., Nr 14, poz. 89; obecnie w tożsamej treści: art. 29 ustawy z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 295), 2) jak daleko w świetle dyspozycji przepisów art. 6 k.c. sięgają obowiązki dowodowe strony powodowej w zakresie konieczności wykazania istnienia świadomości lub nieświadomości w wyrażaniu oświadczenia woli pacjenta w przedmiocie żądania wypisania ze szpitala i odmowy poddania się czynnościom medycznym ratującym życie, 3) jak daleko w świetle dyspozycji przepisów art. 361 § 1 k.c. oraz art. 6 k.c. sięgają obowiązki dowodowe strony powodowej konieczne dla wykazania istnienia normalnego związku przyczynowego między błędem medycznym z zaniechania a śmiercią pacjenta w sprawach roszczeń odszkodowawczych wynikających z błędów medycznych z zaniechania, a także w jakim zakresie, co do wykazania przesłanek niweczających istnienie takiego związku, ciężar dowodu spoczywa na stronie pozwanej”.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania na problem o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie i wymagający pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało.

Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Problemy sformułowane przez powódki nie mają cech określonych wyżej, przede wszystkim dlatego, że nie uwzględniają okoliczności doniosłych z perspektywy podstawy prawnej, z której wywiodły roszczenie oraz ustaleń faktycznych, w świetle których należało ocenić zasadność tego roszczenia. Z art. 398³ § 3 k.p.c. wynika, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej pozostaje związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Trzeba przede wszystkim wskazać, że ustawodawca przewidział nieliczne podstawy do dochodzenia zadośćuczynienia za krzywdę. Roszczenia dochodzone przez powódki dotyczą zadośćuczynień za krzywdę wyrządzoną im przez doprowadzenie do śmierci J.C., ich ojca (art. 446 § 4 k.c.), natomiast nie dotyczą naruszenia praw J.C. jako pacjenta (np. do odpowiednio szczegółowej diagnostyki, informacji o stanie zdrowia), gdyż tych roszczeń zmarły mógłby dochodzić tylko samodzielnie (art. 4 ust. 1 ustawy z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 849).

Zgodnie z ogólnymi regułami rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 k.c.), obowiązkiem powodów w sprawach o roszczenia wywodzone z art. 446 § 4 k.c. jest wykazanie, że pozwany popełnił czyn (działanie lub zaniechanie), który przyczynowo można powiązać ze skutkiem w postaci śmierci osoby im najbliższej. Dla przypisania pozwanemu odpowiedzialności za wystąpienie skutku, jakim w okolicznościach sprawy była śmierć J.C. konieczne było ustalenie zarzucalnego jego personelowi medycznemu działania lub zaniechania, które tego rodzaju skutek mogło spowodować.

W świetle uzupełnionych i zmienionych przez Sąd Apelacyjny ustaleń faktycznych odnoszących się do okoliczności sprawy, postępowanie diagnostyczno-lecznicze podjęte przez personel medyczny pozwanego w nocy z 14 na 15 czerwca 2011 r. w stosunku do J.C., a szczegółowo odtworzone przez Sąd Apelacyjny, było prawidłowe, zgodne z wiedzą, praktyką i sztuką. J.C. był wprawdzie pod wpływem alkoholu w czasie, gdy doznał urazu i został poddany zabiegom w pozwanym szpitalu, lecz nie tak poważnym, by nie miał rozeznania w sytuacji i nie był w stanie zrozumieć przekazywanych mu komunikatów. Po zaopatrzeniu rany, stanowczo odmawiał poddania się innym procedurom medycznym i dążył wyłącznie do opuszczenia szpitala. Nie istniały żadne okoliczności, które by mogły uzasadniać zastosowanie wobec niego przymusu bezpośredniego i pozostawienie go wbrew woli w szpitalu. Dane medyczne dotyczące stanu J.C. w nocy z 14 na 15 czerwca 2011 r. nie pozwalały personelowi medycznemu pozwanego wówczas, i nie pozwalają obecnie, na wnioskowanie, że nie miał on rozeznania w sytuacji, w jakiej się znalazł, że nie rozumiał zagrożenia, jakie mógł na siebie sprowadzić przez odmowę pozostania w szpitalu i poddania się zleconym badaniom. Determinacja J.C., z jaką chciał opuścić szpital nie pozwala na sformułowanie *prima facie* wniosku, że przekazanie mu przez personel medyczny pozwanego szerszego zakresu informacji o możliwych konsekwencjach zaniechania badań głowy po doznanym urazie skłoniłoby J.C. do zmiany postawy wobec proponowanej diagnostyki, a nadto - co istotniejsze - przeprowadzona diagnostyka pozwoliłaby na podjęcie działań zapobiegających śmiertelnemu skutkowi urazu.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu co do skarg kasacyjnych powódek odnoszących się do roszczeń o zasądzenie na ich rzecz zadośćuczynień.

Skarga kasacyjna powódki K.M. podlegała odrzuceniu w części co do kwoty 4.300 zł żądanej tytułem odszkodowania, gdyż powództwo o zasądzenie tej kwoty zostało prawomocnie oddalone przez Sąd Okręgowy w J. wyrokiem z 4 czerwca 2019 r., wobec jego niezaskarżenia w tej części przez powódkę. Wyrok Sądu Apelacyjnego z 9 lipca 2020 r. wydany na skutek apelacji pozwanego nie dotyczył tego roszczenia, a zatem nie mógł podlegać zaskarżeniu przez powódkę K.M. co

do kwoty odszkodowania w wysokości 4.300 zł. Skarga kasacyjna powódki K.M. podlegała zatem odrzuceniu w części, w jakiej dotyczyła roszczenia o zasądzenie odszkodowania w kwocie 4.300 zł, a to stosownie do art. 398⁶ § 3 k.p.c.

Mając na uwadze charakter sprawy oraz sytuację osobistą i majątkową skarżących przedstawianą przez nie w oświadczeniach składanych w toku postępowania w sprawie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., odstąpił od ich obciążania kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanego.

jw